

A 1788/välfärd**Behandlas i** Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om att tillåta sexuella minoriteter att donera blod****Förslag**

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

Nordiska rådet inte går vidare med medlemsförslag om att tillåta sexuella minoriteter att donera blod (A 1788/välfärd)

Bakgrund*Nordisk grön vänsters medlemsförslag*

De flesta större städer i Norden ordnar varje år fester och parader som Pride för att fira mångfald och lika rättigheter. Ändå finns det många områden i samhället där olika medlemmar av befolkningen inte behandlas lika. Även om det stadigt råder brist på bloddonationer i de olika nordiska länderna får män som har sex med andra män inte donera blod på samma villkor som andra. Stigmatiseringen fortsätter fastän allt blod som doneras testas för sjukdomar som hiv, syfilis, hepatit B och hepatit C. Blod som tappas kontrolleras noggrant för att inte äventyra patientsäkerheten.

Det finns flera potentiella blodgivare som vill dra sitt strå till stacken och hjälpa till att fylla ländernas blodlager. Nordisk grön vänster anser att vi behöver alla blodgivare vi kan få.

Med tanke på den forskning som gjorts och den testning det tappade blodet genomgår är det inte rimligt att en man behandlas på ojämlikt som donator efter att ha haft sex med en annan man. Den svenska föreningen RFSL tycker att det bör räcka med en karenstid på 4 månader för en man som har haft sex med en annan man, vilket också borde påverka karenstiden för kvinnor som haft sex med en man som har haft sex med en annan man. Detta är ett alternativ som de nordiska länderna kunde undersöka. Oberoende vilken karenstid som är gällande bör diskrimineringen gällande bloddonation avslutas.

Debatt om medlemsförslaget i plenum

När medlemsförslaget presenterades i plenum lades argument fram för att de nordiska länderna bör införa icke-diskriminerande regler för blodgivning som respekterar patientsäkerheten.

I diskussionen som följde efter presentation av förslaget framfördes bland annat frågetecken kring förslagets relevans på nordisk nivå, då frågan bör avgöras på nationell nivå utifrån patientsäkerheten.

Pågående nordiskt samarbete & tidigare initiativ på området

Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för social- och hälsa diskuterade det svenska ordförandeskapets förslag om att etablera en arbetsgrupp avseende områdena blod, celler och vävnad vid föregående möte den 15 november 2018. Det isländska ordförandeskapet under 2019 har fått i uppdrag att ta fram ett förslag till mandat för denna arbetsgrupp.

Inom Nordiska rådet har rättighetsaspekterna för homo-, bi-, trans- och intersexuella och queer (HBTIQ)-personer i Norden nyligen lyfts i Rek. 10/2018¹. Svaret från de nordiska regeringarna ska behandlas under utskottets januarimöte 2019.

Blodgivningsregler i de nordiska länderna²

Alla länder inom EU har enats om vilka regler för blodgivare som ska gälla inom hela unionen. Medlemsstaterna är skyldiga att införa dessa regler nationellt och har möjlighet att ställa högre krav så länge grundkraven från EU är uppfyllda. Exempelvis i Sverige är dessa regler genomförda genom blodsäkerhetslagen. Socialstyrelsen ansvarar för reglerna som gäller för blod och blodkomponenter avsedda för transfusion och Läkemedelsverket fastställer reglerna för blodplasma som används till framställning av läkemedel.

Sexuellt umgänge mellan män ett riskbeteende

Riskbeteende definieras av hur stor risken är att exponeras för smitta som kan överföras via blod. Beräkning av denna risk görs utifrån den kunskap vi har om hur många personer som smittas varje år och hur många som idag lever med sjukdomar som kan överföras via blod och blodkomponenter som exempelvis hiv, hepatit B, hepatit C samt syfilis.

I Sverige är risken att exponeras för hiv uppskattningsvis minst 50 ggr högre för män som har sexuellt umgänge med män, än för män som har sexuellt umgänge med kvinnor, förutsatt att det inte finns några andra riskfaktorer för hiv.

Regler och karantän för homosexuella män

På grund av risken för överföring av hiv har män som har sex med män varit permanent avstängda från att lämna blod i de flesta länder i västvärlden sedan 1980-talet. Under senare tid har flera länder lättat på reglerna och istället infört en tidsbestämd

¹ <https://www.norden.org/da/case/medlemsforslag-om-harmonisering-av-lagstiftning-gallande-hbtiq-personer-i-norden>

² Källor: Danmark: www.bloddonor.dk Finland: www.blodtjanst.fi Island: www.blodbankinn.is/ www.landspitali.is Norge: Helsedirektoratet/www.rodekors.no Sverige: Socialstyrelsen www.socialstyrelsen.se

karens räknat från senaste sexuella kontakt, detta gäller till exempel England, Finland, Tjeckien, USA, Australien, Nya Zeeland och Sydafrika. Inom EU planerar ett flertal länder att införa temporär karens efter senaste sexuella kontakt.

Inom Norden tillåter inte Danmark eller Island män som haft sex med andra män att ge blod, medan blodgivning i Finland, Norge och Sverige begränsas för män som under de senaste 12 månaderna har haft sex med en annan man. I Norge får kvinnor som haft sexuella kontakter med män som haft sex med män minst 6 månaders karantän, medan karantänen är 12 månader i Island och Sverige.

Homosexuella kvinnor

Socialstyrelsen i Sverige hänvisar till undersökningar som visar att kvinnor som har sexuellt umgänge med kvinnor är den grupp i befolkningen där förekomsten av smittämnen som kan överföras via blod är lägst. Sexuellt umgänge mellan kvinnor räknas därför inte som ett riskbeteende.

Förslagets förväntade effekter/Globala målen för hållbar utveckling

I förhållande till de globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030 relaterar förslaget till mål 16 fredliga och inkluderande samhällen och bland annat delmål 16.B med fokus att verka för och genomdriva icke-diskriminerande lagstiftning och politik för en hållbar utveckling.

Utskottets synpunkter

Utskottet för välfärd i Norden stödjer mänskliga rättigheter för alla och icke-diskriminerande initiativ på nordisk nivå. Genom den pågående rekommendationen 10/2018 om HBTIQ-personers rättigheter och behovet för att harmonisera lagstiftningen för att möjliggöra detta, visar utskottet sitt engagemang vad gäller icke-diskriminering och universella mänskliga rättigheter.

Utskottet delar förslagsställarnas önskan om att lyfta stigma vad gäller sexuella minoriteter och behovet av att främja icke-diskriminering genomgående i Norden. Emellertid bör frågan om blodgivning regleras av hälso- och sjukvården i de enskilda nordiska länderna.

Reykjavik, 22 januari 2019

Bente Stein Mathisen (H)

Eva Lindh (S)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Hans Wallmark (M)

Jenis av Rana (Mfl.)

Krista Mikkonen (gröna)

Linda Ylivainio (C)

Malthe Larsen (S)

Maria Stockhaus (M)

Mika Raatikainen (saf)

Nina Sandberg (A)

Paula Bieler (SD)

Per-Arne Håkansson (S)

Ulf Leirstein (FrP)

Nyt forslag/yrkande

Nordisk grön vänster föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att se över lagstiftning och regelverk som leder till ojämlikhet på basis av sexualitet.

att göra en utvärdering ifall regelverk som inte tillåter sexuella minoriteter att donera blod på samma villkor med andra medlemmar av befolkningen överensstämmer med nationell jämlikhetslagstiftning.

Helsingfors, 1 Marts 2019

Julius Graakjær Grantzau (ALT)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)